

زبان‌شناسی کاربردی

گای کوی

کامبیز حقیقت‌پور

انتشارات سپهراندیش

۱۳۹۴

انتشارات سپهر اندیش

جاریه نمایی: ۰۶-۸۸۹۵۲۰۰-۲۱ - همراه: ۰۲۴۷۴۹۷۵-۱۲
mail : sepehrandish83@yahoo.co

سرشناسه	گای، کوک،
عنوان و نام پدیدآور	Cook, Guy
مشخصات نشر	تهران : سپهر اندیش، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	۲۴۰ ص.
شابک	978-600-5031-55-3
وضعیت فهرست نویسی	فیبیا
یادداشت	عنوان اصلی: Applied linguistics، ۲۰۰۳
یادداشت	کتاب حاضر در سال ۱۳۸۹ با ترجمه علی روحانی و محمودرضا مرادیان توسط انتشارات رهنما به چاپ رسیده است.
موضوع	زبان شناسی کاربردی
شناسه افزوده	حقیقت پور، کامبیز، ۱۳۶۰ - مترجم
رده بندی کنگره	۱۳۹۴ ک ۱۲۹/۳ P
رده بندی دیویی	۴۱۸
شماره کتابشناسی ملی	۳۹۵۷۹۶۶

زبان شناسی کاربردی

گای کوک

ترجمه ی کامبیز حقیقت پور

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۴

انتشارات: سپهر اندیش

تیراژ: ۵۰۰ جلد

شابک : 978-600-5031-55-3

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

تهران: میدان انقلاب، ابتدای خیابان کارگر جنوبی، کوچه مهدیزاده، پلاک ۷.

واحد ۱۰۲ تلفن ۰۶۶۵۹۴۸۱۰، ۰۹۱۲۵۲۴۹۷۰۰

فهرست مطالب

۱۱	یادداشت مترجم
۱۳	پیش‌گفتار
۲۱	قدردانی مؤلف
۲۳	بخش اول: مرور مطالب
۲۵	فصل اول: زبان‌شناسی کاربردی
۲۵	نیاز به زبان‌شناسی کاربردی
۲۹	مثال‌ها و راهکارها
۳۲	حیطه‌ی عمل زبان‌شناسی کاربردی
۳۷	زبان‌شناسی و زبان‌شناسی کاربردی: رابطه‌ای مشکل‌ساز
	فصل دوم: توصیف و تجویز: دیدگاه عامه و دیدگاه علمی در
۴۳	رابطه با مفهوم «صحت»
۴۴	زبان کودکان در خانه و مدرسه
۵۱	توصیف در برابر تجویز
۵۸	دورنمایی از زبان‌شناسی کاربردی
۶۵	فصل سوم: زبان‌ها در دنیای معاصر
۶۶	زبان و زبان‌ها
۶۷	نگرش‌های متفاوت به زبان
۷۰	زبان‌های مکت‌ها: مرزبندی‌ها و روابط
۷۳	گسترش زبان انگلیسی

۷۶	 زبان انگلیسی و انگلیسی‌ها
۷۹	 گویش‌وران مادری زبان
۸۲	 انگلیسی به منزله‌ی یک زبان معیار جهانی (ای ال اف)
۸۷	 فصل چهارم: آموزش زبان انگلیسی (ای ال تی)
۸۸	 آموزش زبان به روش دستور- ترجمه
۹۱	 روش مستقیم
۹۴	 یادگیری زبان به روش «طبیعی»
۹۷	 رویکرد ارتباطی
۱۰۷	 فصل پنجم: زبان و ارتباط
۱۰۷	 دانستن زبان
۱۰۹	 توانش زبانی
۱۱۱	 توانش ارتباطی
۱۲۰	 تأثیر توانش ارتباطی
۱۲۷	 فصل ششم: بافت و فرهنگ
۱۲۹	 نظام‌مند کردن بافت: تحلیل گفتمان
۱۳۵	 فرهنگ
۱۴۰	 ترجمه، فرهنگ و بافت
۱۴۵	 زبان شخص: حقوق و علایق
۱۴۷	 آموزش دادن فرهنگ
۱۵۱	 فصل هفتم: ترغیب و بوطیقا؛ بلاغت و مقاومت
۱۵۴	 سبک‌شناسی ادبی
۱۵۷	 زبان و ترغیب

۱۶۱	تحلیل گفتمان انتقادی (سی دی ای).....
۱۷۱	فصل هشتم: جهت گیری های گذشته، حال، و آینده.....
۱۷۲	جهت گیری های اولیه.....
۱۷۳	تغییرات بعدی.....
۱۷۵	فراگیری زبان دوّم (اس ال ای).....
۱۷۹	زبان شناسی پیکره ای.....
۱۸۳	کاربردی بودن.....
۱۸۵	زبان شناسی کاربردی انتقادی (سی ای ال ایکس).....
۱۸۸	زبان شناسی کاربردی «پسامدرن».....
۱۹۱	آینده ای مشکل تر: واسطه گری.....
۱۹۵	بخش دوّم: فهرست منابع
۲۱۳	بخش سوّم: واژه نامه
۲۱۵	واژه نامه ی فارسی.....
۲۳۳	واژه نامه ی انگلیسی به فارسی.....

یادداشت مترجم

اثری که در پیش رو دارید ترجمه‌ای است از کتاب «زبان‌شناسی کاربردی» نوشته‌ی گای کوک. در این کتاب، مفاهیم اولیه و پایه‌ی زبان‌شناسی کاربردی در قالب جدیدی مطرح شده‌اند، بدین صورت که نسخه‌ی اصلی کتاب به چهار بخش مرور مطالب، مطالب خواندنی، منابع، و واژه‌نامه تقسیم می‌شود. در بخش اول، که شامل مرور مطالب است، مفاهیم اصلی کتاب ارائه می‌شوند. در بخش دوم، مطالب خواندنی ارائه می‌شوند: این‌ها مطالب اضافی هستند برای آن دسته از افرادی که علاقه‌مند به انجام مطالعه‌ی بیش‌تر هستند. در بخش سوم، منابع مورد استفاده در این کتاب معرفی شده و برای هر کدام توضیح مختصری ارائه می‌شود. بخش چهارم کتاب را واژه‌نامه تشکیل می‌دهد.

در متن اصلی کتاب، بخش واژه‌نامه فقط شامل توضیح واژه‌ها است اما مترجم واژه‌نامه‌ی انگلیسی به فارسی را نیز به این بخش افزوده است. نکته‌ی مهمی که ذکر آن ضروری به نظر می‌رسد این است که به دلیل این که بخش مطالب خواندنی در سرفصل آموزشی کلاس‌ها مطرح نبوده است ترجمه‌ای از این بخش صورت نگرفته است. بنابراین، همان گونه که مشاهده خواهید کرد ترجمه‌ی کتاب حاضر شامل سه بخش خواهد بود: بخش اول: مرور مطالب؛ بخش دوم: فهرست منابع؛ بخش سوم: واژه‌نامه. بیان این موضوع نیز خالی از لطف نیست که چون مفاهیم زبان‌شناسی کاربردی منشعب از زبان‌شناسی هستند و همچنین به دلیل این که در فرآیند ترجمه‌ی این اثر ساده‌نویسی مد نظر بوده است، لذا در سرتاسر این کتاب و در مواقعی که مفاهیم مهم زبان‌شناختی مطرح می‌شوند مترجم با استفاده از منابع معتبر، در پانویس توضیحاتی برای آن‌ها ارائه کرده است. امید است ترجمه‌ی اثر حاضر گامی هرچند مختصر در جهت غنا بخشیدن به ادبیات زبان‌شناسی کاربردی به زبان فارسی باشد.

کامبیز حقیقت‌پور

خرداد ماه ۹۴

پیش‌گفتار

هدف

هدف از ارائه‌ی مجموعه درآمدهایی بر مطالعه‌ی زبان چیست؟ می‌بایست بگوییم، علم زبان‌شناسی پیش‌تر از این در شرح‌های مقدماتی به خوبی توضیح داده شده است، در شرح‌های مقدماتی و توضیحاتی که می‌توان گفت جامع، معتبر و کم‌نظیر هستند. اما در کل می‌توان گفت هدف از ارائه‌ی این توضیحات فراهم کردن جزئیاتی دقیق، ضرورتاً علمی، معمولاً طولانی و فنی از رشته‌ی زبان‌شناسی کاربردی است و یا حداقل با در نظر گرفتن هدفشان می‌توان چنین تصوّر کرد. اما، ممکن است این توضیحات برای مبتدیان بسیار کسالت‌آور باشند. علاوه بر این، برای معرفی زبان نیاز است تا مراحل مقدماتی، مرحله به مرحله و عمومی‌تری داشته

باشیم این جاست که به متن‌های ساده‌تری نیاز است تا خوانندگان بتوانند مطالب پیچیده را درک کنند. این مجموعه از شرح‌های مقدماتی به منظور برآورده کردن چنین نیازهایی نوشته شده‌اند.

بنابراین، هدف از ارائه‌ی این شرح‌های مقدماتی جای‌گزینی آن‌ها با متن‌های پیچیده نیست، بلکه از آن‌ها به منظور تأیید شرح‌های مقدماتی‌ای از علم زبان‌شناسی که علمی‌ترند استفاده می‌شود؛ بدین معنی که هدف از نگارش آن‌ها ایجاد پیش‌زمینه‌ی ادراکی از این علم است. در نگارش چنین مجموعه‌هایی این اعتقاد دخیل بوده است که قبل از پرداختن موشکافانه به مسائل خاص‌تر علم زبان‌شناسی، داشتن نقشه‌ای کامل از این حوزه و همچنین داشتن پیش‌زمینه‌ای عمومی‌تر از جزئیات مورد نظر می‌تواند نقطه‌ی قوت محسوب شود.

برخی اوقات این مشکل پیش می‌آید که به دانشجویان جزئیات علم زبان‌شناسی آموزش داده می‌شود اما به آن‌ها گفته نمی‌شود که این جزئیات بخشی از چه هستند. پر واضح است، داشتن درکی کلی از مفاهیم کافی نبوده بلکه می‌بایست تعمق بیشتری در این زمینه داشت. به همان نسبت می‌توان گفت، ژرف‌نگری نیز باعث ریزینی شده و بی‌فایده است، مگر این که ژرف‌نگری با داشتن دیدی جامع انجام شود. در واقع می‌توان گفت، پیش‌شرط انجام تحقیق خاص‌تر، آگاهی از این نکته است که موارد خاص مورد مطالعه در رابطه با چه موضوعی هستند. چنین مجموعه کتاب‌هایی که در حال حاضر مطالعه می‌کنید به منظور ایجاد دیدی جامع‌تر نسبت به مسائل

مختلف زبان ایجاد شده‌اند. به معنای دقیق‌تر می‌توان گفت، از این مجموعه کتاب‌ها می‌توان به منزله‌ی (و همچنین پیش‌نیاز) انجام تحقیق جزئی‌نگر و تخصصی‌ای استفاده کرد که دانشجویان رشته‌ی زبان‌شناسی می‌بایست بگذرانند.

اما، چنین مجموعه کتاب‌هایی فقط مختص دانشجویان رشته‌ی زبان‌شناسی نیستند. افراد زیادی هستند که علاقه‌مند به زبان بوده، بدون این‌که شخصاً رشته‌ی زبان‌شناسی را در دانشگاه مطالعه کنند. ممکن است این گونه افراد به اهمیت درک زبان در پاسخ‌گویی به سوالات خود یا در اهداف عملی خود پی برده باشند و یا فقط به این دلیل چنین کتاب‌هایی را مطالعه می‌کنند تا از آن چه در زندگی روزمره‌شان نقش اساسی ایفا می‌کند، آگاهی یابند. اگر در زبان‌شناسی موارد ابهام‌زا و مرتبط با زبان وجود داشته باشند، قاعدتاً این موارد نباید مختص به گروهی خاص باشند، بلکه می‌بایست به غیر از زبان‌شناسان دیگر افراد نیز به آن‌ها دسترسی داشته باشند. این مجموعه کتاب‌ها به گونه‌ای نوشته شده‌اند تا دیگر افراد نیز بتوانند از آن‌ها استفاده کنند: هدف از نگارش این گونه کتاب‌ها این بوده است تا هم شرح‌های مقدماتی و عمومی‌تر در رابطه با زبان باشند و هم شرح‌هایی بر زبان‌شناسی به منزله‌ی رشته‌ای علمی.

توکیب‌بندی^۱

چنین مجموعه کتاب‌هایی الگوی ابتدایی مشابهی دارند و به چهار قسمت تقسیم می‌شوند: مرور مطالب^۲، مطالب‌خواندنی^۳، منابع^۴، واژه‌نامه^۵.

مرور مطالب

مرور مطالب خلاصه‌ای است از ویژگی‌های مهمی که در مطالعه‌ی زبان به آن‌ها پرداخته می‌شود: حیطه و اصول تحقیق، مسائل مهم و مفاهیم کلیدی که مرور شده و مورد بحث قرار می‌گیرند. این مسائل به شیوه‌هایی مطرح شده و توضیح داده می‌شوند تا برای افرادی که دانش و تخصصی در این رابطه ندارند نیز قابل درک باشند. این بخش به گونه‌ای قابل فهم نوشته شده و مطالب آن با ارجاع دادن به منابع علمی غیرپیچیده، ساده‌تر شده‌اند. می‌توان گفت بخش مرور مطالب ساده است، اما نباید آن‌ها را دستکم گرفت. نداشتن دانش تخصصی به این معنی نیست که نمی‌توان دیدگاه‌ها را درک و ارزیابی کرد. عدم آگاهی به معنای نداشتن دانش است نه فقدان هوش. پس می‌توان گفت هنگام مطالعه‌ی این بخش می‌بایست کمی تلاش کرد. در بخش مرور مطالب نقشه‌ای از محدوده‌ی مورد بحث به گونه‌ای کشیده می‌شود تا تفکر تحریک شده و در نتیجه شخص با انجام تفکر فعال

-
1. Design
 2. Survey
 3. Readings
 4. References
 5. Glossary

بتواند ایده‌ها را کشف کند. البته، ارائه‌ی چنین نقشه‌های ادراکی خطرات خاص خود را دارد بدین صورت که: ممکن است همه با نحوه‌ی انتخاب مطالب مهم و شیوه‌ی ارائه‌ی آن‌ها موافق نباشند، به خصوص افرادی که در این رشته دارای تخصص هستند. اما، در نوشتن این مرور مطالب اعتقاد بر این بوده است تا از یک سو برای مطالب اختصاصی جای‌گزینی ارائه شود و از سوی دیگر اگر بخواهیم زبان‌شناسی را برای افراد بیش‌تری در جهان ارائه دهیم، می‌بایست بتوانیم از این مرور مطالب به عنوان یک راهنمای مبتدی استفاده کنیم.

مطالب خواندنی

برخی افراد خواندن و دوباره‌خوانی مرور مطالب برایشان کفایت می‌کند. اما برخی دیگر علاقه‌مندند موضوع را دنبال کنند و از همین‌رو از مرور مطالب به مثابه مقدمه‌ای برای مطالعات دقیق‌تر استفاده می‌کنند. این مطالب خواندنی، شرایط لازم را برای انتقال از مرحله‌ی مرور مطالب به مطالعات دقیق‌تر فراهم می‌کنند.

در این قسمت، خواننده با متن‌هایی آشنا می‌شود که از متون تخصصی گرفته شده‌اند. هدف از ارائه‌ی این مطالب خواندنی کاملاً با هدف مرور مطالب متفاوت است. در این‌جا، هدف این است تا خوانندگان را ترغیب کرده تا با جنبه‌های خاص مطالب ارائه شده و همچنین با نحوه‌ی ارائه‌ی آن‌ها در متن‌های مبدأ به دقت آشنا شوند. برای دست‌یابی بیش‌تر به چنین هدفی، سؤالاتی نیز مطرح شده‌اند: این سؤالات بدین منظور مطرح

شده‌اند تا توجه خواننده را به نکات موجود در هر متن و نحوه‌ی مقایسه‌ی آن‌ها در متن‌های مختلف معطوف دارد و همچنین مشخص شود خوانندگان، مطالب ارائه شده در بخش مطالب‌خواندنی را چگونه ارزیابی می‌کنند. هدف این است تا خواننده را به صورت مقدماتی با آن دسته از اصطلاحات تخصصی‌تر زبان‌شناسی، که ممکن است در دسترس همگان نباشند، آشنا ساخته و آن‌ها را تشویق کرده تا به صورت انتقادی و دقیق بخوانند.

منابع

یکی از راه‌های پرداختن به مطالعه‌ی دقیق‌تر از طریق مطالب‌خواندنی است. راه دیگر آن منابعی است که در بخش سوم این مجموعه کتاب‌ها ارائه می‌شوند. در این بخش، مجموعه‌ای از اقدامات صورت گرفته (شامل کتاب‌ها و مقالات) به منظور مطالعه‌ی بیش‌تر ارائه می‌شوند. پیشنهاداتی که در پایان ارائه می‌شوند نمایانگر ارتباط آن‌ها با مطالبی است که در فصل‌های مختلف مرور مطالب به آن‌ها پرداخته شده است.

واژه‌نامه

در بخش مرور مطالب کلمات خاصی به چشم می‌خورند که برجسته‌تر نمایش داده شده‌اند. این‌ها کلماتی هستند که معنای مشخصی در زبان‌شناسی دارند. معنی این کلمات در خود بحث مشخص می‌شود، اما علاوه بر این، در آخر هر کتاب در قسمت واژه‌نامه نیز این واژه‌ها توضیح داده می‌شوند. کلمات ارائه شده در بخش واژه‌نامه، در بخش مرور مطالب

نیز آمده‌اند. پس، از بخش مرور مطالب می‌توان به مثابه ضمیمه نیز استفاده کرد. این امر خواننده را قادر می‌سازد تا مکان استفاده از هر اصطلاح را بیابد و درک کند که این اصطلاح در مباحث عمومی‌تر چه مفهومی دارد. از این‌رو است که می‌توان از بخش مرور مطالب به منظور دستیابی به خلاصه‌ای از موارد ارجاعی نیز استفاده کرد.

کاربرد

این مجموعه کتاب‌ها به گونه‌ای طراحی شده‌اند تا بتوان به راحتی از آن‌ها استفاده کرد. هر عنوان به صورت جداگانه مطرح شده، حاوی مطالب مربوط به خود بوده و تنها قالب ظاهری‌اش با بقیه مشابه است. چهار فصلی را که در این قالب معرفی شده‌اند، همان‌گونه که در این جا به آن‌ها پرداخته شد، می‌توان بر اساس نیازها و با علایق خوانندگان مختلف تنظیم و ترکیب کرد. ممکن است برخی خوانندگان مطالعه کردن مرور مطالب و واژه‌نامه را دوست داشته باشند اما علاقه‌ای به منابع نداشته باشند و یا ممکن است برخی دیگر از آنان مطالب‌خواندنی را دوست نداشته باشند. از این گذشته، می‌توان مرور مطالب را متن اولیه و مناسبی برای آموزش دادن زبان‌شناسی کاربردی و یا آموزش معلمان دانست و مطالب‌خواندنی را برای بحث در کلاس مناسب‌تر در نظر گرفت. در کل می‌توان گفت، مفهوم درآمد [که این مجموعه از کتاب‌ها با این واژه شروع می‌شوند] در مورد هر کس مفهوم خاص خود را دارد، اما دغدغه‌ی اصلی در این مجموعه کتاب‌ها این است

۲۰/ زبان‌شناسی کاربردی

تا افراد به دانش تخصصی دسترسی پیدا کرده و به اهمیت دانستن این دانش پی برده شود.

اچ. جی. ویدوسون

www.ketab.ir